

Bali

BALI



Pokorná služba bohom

Indonézia má asi 700 etník, ktoré si spoločne nazývajú na 17.000 ostrovoch. Jedine Bali je zasvätené hinduizmu. Viera nie je niečo, čo si miestni ľudia vyberajú, ale súčasť života od narodenia až po skon, od rána, kedy otvoria oči, až kým opäť nezaspia. Ženy každé ráno pripravujú obetné košíčky Canang Sari, ktoré plnia kvetmi, maškrtou a malou sumou peňazí. Kládú ich pred vhodové dvere, na cestu alebo na iné miesta, kde by mohlo hroziť nebezpečenstvo. Veria totiž, že keď pôjde okolo démon, ktorý bude chcieť spôsobiť niečo zlé, zoberie si z košíčka a pôjde ďalej. Všetky obrady, ktorých sú stovky ročne, upravuje špeciálny 270-dňový kalendár. Aktuálne je rok 1939. Vďaka tomu Baličania oslavujú narodeniny dvakrát ročne - raz podľa klasického, raz podľa svojho kalendára. Nie je nič výnimočné, že ulice zablokujú sprievody, zastaví sa doprava a Baličania kráčajú oblečení v slávnostnom odevu Pakaian Adat do najbližšieho chrámu. Odhadovaný počet chrámov na ostrove sa pohybuje okolo 13.000.



Sarong, zvončeky, modlitba

Iba hodinu trajektom od Bali leží maličký ostrov Nusa Penida, kde si prídu na svoje dobrodružné povahy. Nájdú tu nádherné opustené pláže, útesy s výhľadmi na tyrkysový oceán, šnorchovanie s mantami pri farebných koralových útesoch a priateľských obyvateľov. Okrem motorky neexistuje na ostrove iný spôsob dopravy. Motorka v kombinácii s rozbitými cestami vás niekedy vystaví skúške pevnej vôle, ale nevzdávajte to, na konci cesty čaká odmena, ktorú veľa ľudí ešte nevidelo. Zažiť môžete tradičný hinduistický očistný rituál, a to v jaskynnom chráme. Povinnosťou pre mužov i ženy je sarong, zdobená šatka, ktorú Baličania nosia na obrady. So sarongom ovitým okolo pásu vstúpite cez úzku štrbinu dovnútra jaskyne, kde so zvončekom v ruke kňaz odrieka modlitbu. Nezlaknite sa, pretože súčasťou rituálu je oblievanie hlavy svätenou vodou. Potom dostanete obetný košíček, klaknete si ku kňazovi a po sérii modlitieb odídete s požehnaním.

Ryža naša každodenná

Keby sa v Indonézii minula ryža, nastal by pravdepodobne koniec sveta. Dobré, preháňam, no ryža je nenahraditeľná surovina v každej domácnosti. Ryža na raňajky, na obed i večer, preto neprekvapí fakt, že priemerný Indonézan skonzumuje ročne 140 kg ryže. Ryža má v indonézskej jazyku dokonca až 4 názvy, ktoré závisia od stavu spracovania. Inak sa povie ryža zasiata na poli, inak tá, ktorú si kupujú v obchode, v uvarenom stave či ryžová kaša - obľúbená a výdatná pochúťka. Celá krajina má vyvinutý zavlažovací systém, ktorý sa líši od ostrova k ostrovo. Baličania svoj Subak systém vymysleli už v 9. storočí. Ide o sieť kanálov, ktoré na ryžové terasy prinášajú vlahu z okolitých riek. Zavlažovací systém je v súlade s hinduistickou filozofiou, aby bola zachovaná harmónia medzi človekom, zemou a bohmami, a tiež súčasťou požehnanie od kňaza. Najprv sa posväťí a po modlitbe ponúkne veriacemu, ktorý si ju prilepí na čelo, hrud' a zvyšok si dá do vlasov. Zrnká postupne samy opadnú, no Baličiaci bežne s ryžou na čele chodia do práce či obsluhujú v reštaurácii.



Ostrov rovnakých mien

Všetci obyvatelia Bali sa volajú takmer rovnako, a tak prvý kontakt s miestnymi môže byť jemne mátlivý, pretože spoznáte niekoľko Wayanov, Komangov či Ketutov. Ako je to možné?

Tradičné balijské mená sú priradené k poradiu, v ktorom sa dieťa narodilo. Ak má rodina viac ako 4 deti, pokračuje sa odznova a zvyčajne sa použije iné meno z dostupných. To, že sa niekto narodil prvý v poradí, spoznáte podľa mena Wayan, Gede, Putu. Druhé dieťa sa volá Made alebo Kadek, tretie je Nyoaman alebo Komang a najmladší je vždy Ketut. Samozrejme, mladé rodiny idú s dobou, preto k tradičnému pridávajú aj stredné meno, ktoré často napomôže pri rozlišovaní. Mená sú rovnaké pre mužov i ženy. Aby nevznikol ešte väčší chaos, pred celé meno vkladajú písmeno "I" pre mužov alebo "Ni" pre ženu.



Lisabon

LISABON

Čerešňové prekvapenie

Pri prechádzke centrom Lisabonu môžete z ničoho nič narať na zástup ľudí, ktorí čakajú pri malých dverách v dĺžom raže až na ulicu. Veľký nápis nad obchodníkom znie Ginjinha a prebúda v turistoch zvedavosť, najmä keď vidia von vychádzať ľudí s malými pohárkami čohosi syto červeného v rukách. Tento legendárny obchodník funguje v Lisabone už od roku 1840 a predáva výborný portugalský likér ginja. Legenda hovorí, že receptúru vymyslel farár Francisco Espinheira z kostola, ktorý sa nachádza hneď vedľa obchodníka. Espinheira zmiešal čerešne s portugalským brandy água de uva, vodou, cukrom a škoricou, aby získal dokonale chut a úspech bol na svete. V Lisabone má ginja

rovnako dôležitosť ako v Porte pohárk portugalského vína. Spomína sa dokonca aj v textoch skladieb fado - ako liek na bolesť. Ak neodoláte, vystojte si v predajni rad a ochutnajte, dajte pozor, pretože hoci má ginja veľmi lahodnú chuť, má aj poriadne grády. Jeho popíjanie pod ľuďmi horúceho lisabonského slnka sa vám nemusí vyplatit.



Čas na osvieženie

Predstavte si, že sadnete do vlaku a o 15 minút neskôr si už rozkladáte uterák na krásnej čistej pláži. Pobrežie medzi Lisabonom a mestákom Cascais prepája železnica, ktorá vedie popri oceáne. Rezortné mesto Cascais predstavuje symbol luxusu a svoje rezidencie tu vlastní mnoho majetných Portugalčanov. Počas leta sa pláže na pobreží stávajú dejiskom mnohých koncertov a festivalov, kam smerujú ľudia z celého okolia. K najpopulárnejším patria Praia de Carcavelos, Praia do Tamazaj v meste Estoril alebo Praia da Conceição v Cascais. Atlantický oceán je v okolí Lisabonu sivejší, nech vás preto neprekvapí jeho priemerná teplota, ktorá aj počas najhorúcejších mesiacov neprekračuje 18°C. Ďaleko od rezortov a ruchu leží tiež dostupnejšia pláž Praia do Guincho. Leží na okraji národného parku medzi Lisabonom a mestom Sintra. Atlantický oceán tu vytvára ideálne podmienky pre surferov, no ak radi objavujete divokejšie miesta mimo klasických turistických pláží, určite sa vám bude páčiť



Keď Portugalsko plače

Ako má Slovensko svoje večné ľudové piesne, Portugalsko má fado. Portugalci však spievaním fado zdieľajú celkom iné emócie, než Slováci rezými ľudovkami. Najčastejšie vyjadrujú melanchóliu nad históriou krajiny, chudobou a bežnými životnými situáciami. Hudba v sebe nese smutnú náladu, podporenú textami, v ktorých zvyčajne prevládajú pocity strachu a nádeje na zlepšenie. Spevákov sprevádzajú hudobníci na gitarách a ich vystúpenia sú mimoriadne precitované a plné emócií. Prvé zmienky o fado sa dostalo až okolo roku 1800, no do Lisabonu, kde je mimoriadne populárne, sa dostalo až okolo roku 1830. Hrávalo sa najmä v častiach Alfama a Barro Alto. Svojej celosvetovej popularite vďaka speváčke Amálii Rodrigues, ktorá s fadom precestovala celý svet. Jej vynikajúci hlas a charizma ovplyvňujú aj súčasných umelcov. K najpopulárnejším reštauráciám, kde zažijete vystúpenie fado, patria Casa de Linhas v časti Alfama alebo O Fado v Barro Alto.

Lisabon ako na dlani

Alfama, najstaršia štvrť Lisabonu, sa v minulosti považovala za symbol chudoby. Keď sa z Lisabonu stal dôležitý dopravný uzol, profitovala zo svojej polohy blízko prístavu, kadiaľ prichádzalo množstvo tovaru. Svoj status štvrť pre robotníkov nezmenila a žili tu najmä námorníci a ľudia z prístavu. Hoci veľká časť Lisabonu zničilo silné zemetrasenie v roku 1755, Alfama zachovala svoj minimálne. Táto čarovná štvrť ponúka najkrajší zážitok pri potulkách kľukavými uličkami, lemovanými starými typickými domami s nádhernými fasádami z kachličiek azulejos. Prechádzka zároveň pomôže spáliť kalorie z koláčikov Pastéis de Belém (miestna lahôdka), pretože niektoré ulice sú také strmé, že sa pri stúpaní nedá ubrániť kvapkám potu na čele. Vďaka polohe na kopci skrýva Alfama množstvo vyhliadok, odkiaľ vidieť na celú štvrť i mesto, ba až na druhý breh rieky Tagus. Práve tieto vyhliadky sú miestom, kde sa miešajú turisti a domáci, aby si vychutnali pohľad na farebné domy v labrynte uličiek Alfamy. Najmä v čase západu slnka sú vyhliadky plné ľudí.

